YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
18 päivänä maaliskuuta 1980 *

Asiassa 62/79,

jonka Cour d'appel de Bruxelles on saattanut Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel, Bryssel,

SA Coditel Brabant, Bryssel,

SA Compagnie liégeoise pour la diffusion de la télévision, Coditel Liège, Liège,

kantajina,

vastaan

SA Ciné Vog Films, Schaerbeek,

Asbl chambre syndicale belge de la cinématographie, St-Josse-ten-Noode,

SA de droit français "Les Films La Boétie", Pariisi,

Chambre syndicale des producteurs et exportateurs de films français, Pariisi,

vastaajina,

Intermixt, établissement d'utilité publique (yleishyödyllinen laitos), Bryssel,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Union professionnelle de radio et télédistribution, Schaerbeek,

Inter-Régies, association intercommunale coopérative, (kuntainvälinen osuustoiminnallinen yhdistys), Bryssel,

väliintulijoina,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

julkisasiamies: J.-P. Warner,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour d'appel de Bruxelles on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 30.3.1979 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.4.1979, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ja muiden palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien perustamissopimuksen määräysten tulkinnasta.

2 Kysymykset on esitetty SA Ciné Vog Filmsin – belgialaisen elokuvien levitysyrityksen, joka on vastaajana Cour d'appelissa – tekijänoikeuksiin kohdistuneen loukkauksen vuoksi nostaman kanteen yhteydessä. Tämä kanne on nostettu ranskalaista yhtiötä Les Films La Boétieta sekä kolmea belgialais-

ta kaapelijakelutoimintaa harjoittavaa yhtiötä vastaan (jäljempänä yhteisesti Coditel-yhtiöt); kanteen tarkoituksena on saada korvaus Ciné Vogille siitä aiheutuneesta vahingosta, että Belgiassa lähetettiin Saksan televisiossa esitetty elokuva "Le Boucher", jonka levitystä Belgiassa koskevan yksinoikeuden Ciné Vog oli saanut Les Films La Boétielta.

3 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että Coditel-yhtiöt harjoittavat Belgian viranomaisen luvalla kaapelilähetystoimintaa, joka kattaa osan Belgian alueesta. Tähän järjestelmään liittyneiden tilaajien televisiovastaanottimet on kytketty kaapelin välityksellä yhteiseen antenniin, jonka erityisten teknisten ominaisuuksien ansiosta voidaan vastaanottaa belgialaisia ja tiettyjä ulkomaisia lähetyksiä, joita tilaaja ei voisi vastaanottaa kaikissa tapauksissa yksityisantennilla, minkä lisäksi yhteinen antenni parantaa tilaajien vastaanottamien lähetysten kuvan ja äänen laatua.

4 Tribunal de première instance de Bruxelles, jonka käsiteltäväksi vaatimus on saatettu, ilmoitti ratkaisunaan, että vaatimus on perusteeton Les Films La Boétien osalta, mutta se tuomitsi Coditel-yhtiöt maksamaan vahingonkorvausta Ciné Vogille. Coditel-yhtiöt valittivat päätöksestä; Cour d'appel jätti valituksen tutkittavaksi ottamatta Les Films La Boétie -yhtiön osalta, joka ei siis ole asianosainen asian nykyisessä käsittelyvaiheessa.

5 Cour d'appel teki seuraavan yhteenvedon asian ratkaisun kannalta olennaisista tosiseikoista: "Le Boucher" -elokuvan kaikkien oikeuksien haltijana Les Films La Boétie on antanut 8.7.1969 tehdyllä sopimuksella elokuvan levitystä koskevan "yksinoikeuden" Ciné Vog -yhtiölle Belgiaan seitsemäksi vuodeksi. Elokuvaa on esitetty Belgian elokuvateattereissa 15.5.1970 alkaen. Saksan television ykköskanava lähetti kuitenkin kyseisen elokuvan saksankielisen version 5.1.1971, ja tämä lähetys voitiin vastaanottaa Belgiassa. Ciné Vog arvioi, että kyseinen lähetys vaaransi elokuvan oletettavissa olevan taloudellisen tuloksen Belgiassa. Ciné Vog esitti sekä Les Films La Boétieta vastaan väitteen siitä, että se ei ole kunnioittanut Ciné Vogille myöntämäänsä yksinoikeutta, että Coditel-yhtiöitä vastaan siitä, että ne olivat lähettäneet kyseisen lähetyksen edelleen kaapelijakeluverkkojensa välityksellä.

6 Cour d'appel tutki kaapelilähetystoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimia ensiksi tekijänoikeuden rikkomista koskevasta näkökulmasta. Cour d'appel katsoi, että yhtiöiden menettelyssä on kysymys tällä alalla sovellettavissa säännöksissä tarkoitetusta elokuvan "julkisesta esittämisestä" ja että yhtiöt tarvitsevat sen vuoksi tekijänoikeutta koskevan lainsäädännön määräysten nojalla ja yhteisön oikeuden vaikutus tekijänoikeuteen huomioon ottaen Ciné

Vogin myöntämän luvan voidakseen lähettää elokuvan edelleen verkkojensa välityksellä. Tästä seuraa, että Cour d'appelin päätelmien mukaan tekijänoikeuden haltijan myöntämä lupa lähettää elokuva Saksan televisiossa ei sisällä lupaa lähettää kyseistä elokuvaa edelleen Saksan alueen ulkopuolella sijaitsevien kaapelijakeluverkkojen välityksellä tai ei ainakaan Belgiassa sijaitsevien verkkojen kautta.

7 Seuraavaksi Cour d'appel tutki yhteisön oikeuden vaikutuksen kannalta Coditel-yhtiöiden väittämää, jonka mukaan mahdollinen kielto lähettää elokuvia, joiden tekijänoikeudet tuottaja on antanut elokuvien levittäjälle koko Belgian alueelle, on ETY:n perustamissopimuksen määräysten vastainen ja erityisesti 85 artiklan ja 59 ja 60 artiklan vastainen. Hylättyään 85 artiklaan tukeutuneen väittämän Cour d'appel pyrki selvittämään, onko Ciné Vogin kaapelilähetystoimintaa harjoittavia yhtiöitä vastaan nostama kanne 59 artiklan vastainen "sikäli kuin se rajoittaa Belgian naapurimaassa, jossa palveluja vastaanotetaan, sijaitsevan lähetinaseman vapaata toimintaa". Muutoksenhakijoina olevien yhtiöiden mukaan 59 artikla tulee ymmärtää siten, että kyseisessä artiklassa kielletään palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset eikä ainoastaan palvelujen tarjoajan vapaata toimintaa koskevat rajoitukset ja että mainittu artikla koskee kaikkia oletettuja tapauksia, joissa palvelujen tarjoamisen yhteydessä yhteisön sisäiset rajat ylitetään tai on ylitetty aikaisemmassa vaiheessa taikka ylitetään myöhemmässä vaiheessa.

8 Cour d'appelin arvion mukaan esitetty väite koskee perustamissopimuksen tulkintaa ja sen vuoksi se on esittänyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi kysymystä:

"– Ensimmäinen kysymys: Ovatko Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 59 artiklassa kiellettyjä rajoituksia ainoastaan ne, jotka estävät palvelujen tarjoamista eri jäsenvaltioihin sijoittautuneiden kansalaisten välillä, vai käsittävätkö ne myös rajoitukset, jotka koskevat palvelujen tarjoamista samaan jäsenvaltioon sijoittautuneiden kansalaisten välillä, mutta sellaisen suorituksen ollessa kyseessä, jonka substanssi on lähtöisin muusta jäsenvaltiosta?

– Toinen kysymys: Jos edellä olevan kysymyksen ensimmäiseen osaan vastataan myöntävästi, onko perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien määräysten mukaista, että luovutuksensaaja, jolle on luovutettu elokuvan esitysoikeudet jäsenvaltiossa, vetoaa

oikeuteensa kieltää vastaajaa esittämästä kyseistä elokuvaa kaapelijakelun kautta mainitussa valtiossa silloin, kun vastaaja on vastaanottanut näin esitetyn elokuvan mainitussa jäsenvaltiossa kolmannen osapuolen lähetettyä sen muussa jäsenvaltiossa alkuperäisen oikeudenhaltijan suostumuksella?"

9 Sanamuotonsa mukaisesti toinen kysymys esitetään siinä tapauksessa, että ensimmäisen kysymyksen ensimmäiseen osaan vastataan myöntävästi, mutta Cour d'appel on ilmeisesti tarkoittanut sellaista myönteistä vastausta, jonka mukaan 59 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja periaatteessa sovelletaan kysymyksessä olevaan palvelujen tarjoamiseen, koska toinen kysymys on ymmärrettävissä vain tämän olettamuksen perusteella.

10 Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ottaa tutkittavakseen ensiksi toisen kysymyksen. Jos osoittautuu, että vastaus tähän kysymykseen on kielteinen, koska siinä kuvattu käytäntö ei ole perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien määräysten vastainen – olettaen että näitä määräyksiä voidaan tapaukseen soveltaa – kansallisella tuomioistuimella on kaikki tarvitsemansa olennainen tieto voidakseen ratkaista yhteisön oikeuden mukaisesti sen käsiteltäväksi saatetun asian.

11 Toisessa kysymyksessä on selvitettävänä se ongelma, estetäänkö perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklassa yhden jäsenvaltion alueelle rajattujen elokuvan tekijänoikeuksien luovuttaminen sen vuoksi, että useat vastaavanlaiset tekijänoikeuksien luovuttamiset johtaisivat taloudellisen toiminnan kannalta markkinoiden jakamiseen elokuva-alalla.

12 Elokuva kuuluu sellaisten kirjallisten ja taiteellisten teosten ryhmään, jotka saatetaan yleisön saataviin näytöksillä, joita voidaan toistaa rajattomasti. Tässä suhteessa ongelmat, jotka koskevat elokuvan tekijänoikeuksien huomioon ottamista suhteessa perustamissopimuksen vaatimuksiin, eivät ole samoja kuin ongelmat, jotka koskevat niitä kirjallisia ja taiteellisia teoksia, jotka saatetaan yleisön saataviin siten, että teokset levitetään tallenteina, kuten kirjan tai äänilevyn tapauksessa.

13 Näin ollen elokuvan tekijänoikeuden haltijalla ja käyttöluvan saajilla on oikeutettu intressi laskea heille elokuvan esittämisluvan myöntämisestä kuuluva korvaus kyseisen elokuvan todellisten tai todennäköisten esittämiskertojen perusteella ja myöntää lupa, joka koskee elokuvan esittämistä televisiossa, jonka kautta sen vastaanottaa suuri yleisömäärä, vasta tietyn ajan kuluttua siitä, kun elokuvaa on esitetty elokuvateattereissa. Tämän tapauksen

oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että Les Films la Boétien ja Ciné Vogin välillä tehdyssä sopimuksessa on sovittu, että myönnettyyn yksinoikeuteen sisältyvät elokuvan "Le Boucher" julkiset esitykset Belgiassa elokuvateattereissa ja televisiolähetyksinä, mutta oikeus lähettää kyseinen elokuva Belgian televisiossa on mahdollinen vasta 40 kuukauden kuluttua siitä, kun elokuva on ensimmäisen kerran esitetty Belgiassa.

14 Nämä seikat ovat merkittäviä kahdella tavalla. Toisaalta niistä ilmenee, että tekijänoikeuden haltijan ja käyttöluvan saajien oikeus vaatia korvaus elokuvan jokaisesta esityskerrasta on osa tämänkaltaisten kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeuden päätehtävää. Toisaalta niistä ilmenee, että elokuvien tekijänoikeuksien käyttöä ja siitä saatavia korvauksia ei voida suunnitella ottamatta huomioon näiden elokuvien mahdollista esittämistä televisiossa. Sitä kysymystä, rajoittaako yhden jäsenvaltion alueelle rajattu tekijänoikeuden luovuttaminen palvelujen tarjoamisen vapautta, on arvioitava tätä taustaa vasten.

15 Vaikka perustamissopimuksen 59 artiklassa kielletään palvelujen tarjoamista koskevat rajoitukset, niillä ei tarkoiteta taloudellisen toiminnan harjoittamismuotoja koskevia rajoituksia, jotka johtuvat henkisen omaisuuden suojaamista koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamisesta, jollei tämän lainsäädännön soveltaminen ole mielivaltaisen syrjinnän tai peitellyn rajoituksen keino jäsenvaltioiden välisissä taloudellisissa suhteissa. Tästä olisi kysymys, jos käyttöluvan myöntämistä koskevan sopimuksen osapuolet voisivat kansallisen lainsäädännön perusteella luoda keinotekoisia esteitä jäsenvaltioiden välisiin taloudellisiin suhteisiin.

16 Tästä seuraa, että kun tekijänoikeuteen kuuluu oikeus vaatia korvaus jokaisesta esityskerrasta, perustamissopimuksen määräykset eivät periaatteessa estä maantieteellistä rajaamista, josta sopimusosapuolet ovat sopineet suojatakseen tekijää ja käyttöluvan haltijaa tältä osin. Pelkästään se seikka, että tämä alueellinen rajaaminen voi olla yhtenevä valtion rajojen kanssa, ei edellytä erilaista ratkaisua, kun huomioon otetaan se, että televisiotoiminta perustuu jäsenvaltioissa nykyisin suurelta osin televisiolähetysten lakisääteisiin monopoleihin, mikä merkitsee, että oikeuksien luovutusta koskevan sopimuksen alueellisen soveltamisalan rajaaminen muilla perusteilla olisi usein epäkäytännöllistä.

17 Yhteisön oikeuden sitä estämättä luovutuksensaaja, jolle on myönnetty elokuvan esittämistä koskeva yksinoikeus koko jäsenvaltion alueelle, voi siis vedota oikeuteensa kaapelilähetystoimintaa harjoittavia yhtiöitä vastaan, jotka

ovat lähettäneet elokuvan edelleen jakeluverkkonsa välityksellä vastaanotettuaan elokuvan toisessa jäsenvaltiossa olevan televisiolähetinaseman lähettämänä.

18 Näin ollen Cour d'appel de Bruxellesin esittämään toiseen kysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevissa määräyksissä ei estetä sitä, että luovutuksensaaja, jolle on luovutettu elokuvan esitysoikeudet tietyssä jäsenvaltiossa, vetoaa oikeuteensa kieltää tämän elokuvan esittäminen kaapeliverkon kautta tässä valtiossa ilman hänen suostumustaan, jos näin esitetty elokuva on vastaanotettu ja lähetetty edelleen sen jälkeen, kun kolmas osapuoli on lähettänyt sen toisessa jäsenvaltiossa alkuperäisen oikeudenhaltijan suostumuksella.

19 Toiseen kysymykseen annetusta vastauksesta käy ilmi, että olettaen, että yhteisön oikeutta voidaan soveltaa kaapelijakelutoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimiin, jotka ovat kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian kohteena, yhteisön oikeudella ei ole vaikutusta tämän tuomioistuimen tekijänoikeutta koskevan lainsäädännön määräysten soveltamiseen käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tapauksessa. Tämän vuoksi ensimmäiseen kysymykseen ei ole enää tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan liittotasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour d'appel de Bruxellesin 30.3.1979 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevissa määräyksissä ei estetä sitä, että luovutuksensaaja, jolle on luovutettu elokuvan esitysoikeudet tietyssä jäsenvaltiossa, vetoaa oikeuteensa kieltää tämän elokuvan esittäminen kaapeliverkon kautta tässä valtiossa ilman hänen suostumustaan, jos näin esitetty elokuva on vastaanotettu ja lähetetty edelleen sen jälkeen, kun kolmas osapuoli on lähettänyt sen toisessa jäsenvaltiossa alkuperäisen oikeudenhaltijan suostumuksella.

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä maaliskuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti